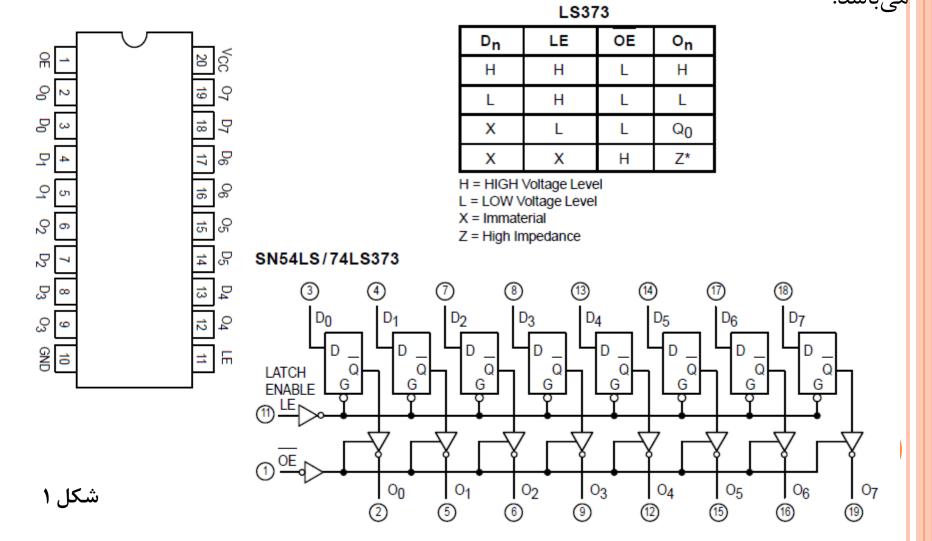
روشهای پایهی ورودی اخروجی

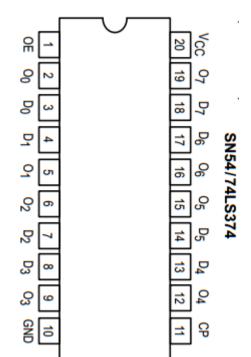
ریز پردازنده ۱ محمد مهدی همایون پور دانشکده مهندسی کامپیوتر، دانشگاه صنعتی امیر کبیر بهار ۱۳۹۵

پورت خروجی

معمولاً به عنوان یک پورت خروجی از یک عدد لچ استفاده میشود. نمونهای از لج تراشه 74LS373 میباشد.

پورت خروجی

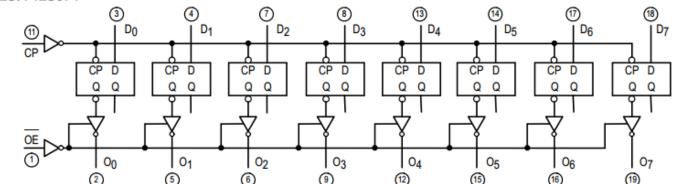
شکل ۲

معمولاً به عنوان یک پورت خروجی از یک عدد لچ استفاده میشود. نمونهای از لج تراشه 74LS374 میباشد.

LS374

Dn	LE	OE	On
Н	۲	L	Н
L	۲	L	L
X	Х	Н	Z*

SN54LS/74LS374

پورت خروجی

 DI_O

 DI_2

 DI_3

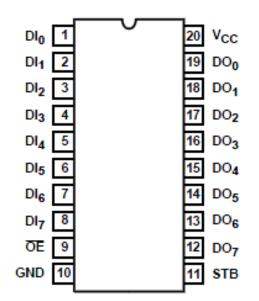
 DI_4

 DI_5

 DI_6

 DI_7

STB

PIN	DESCRIPTION
DI ₀ -DI ₇	Data Input Pins
DO ₀ -DO ₇	Data Output Pins
STB	Active High Strobe
ŌĒ	Active Low Output Enable

نمونه دیگری از لچ تراشه 82C82 است که یک تراشه :به شکل زیر می باشد CMOS Octal Latching Bus Driver

 DO_0

 DO_1

 DO_2

 DO_3

 DO_4

DO₅

 DO_6

DO₇

ŌĒ

TRUTH TABLE

STB	ŌĒ	DI	DO			
X	Н	Х	Hi-Z			
Н	L	L	L			
Н	L	Н	Н			
1	L	Х	†			
H = Logic One						

= Logic Zero = Don't Care

= Latched to Value of Last

Data

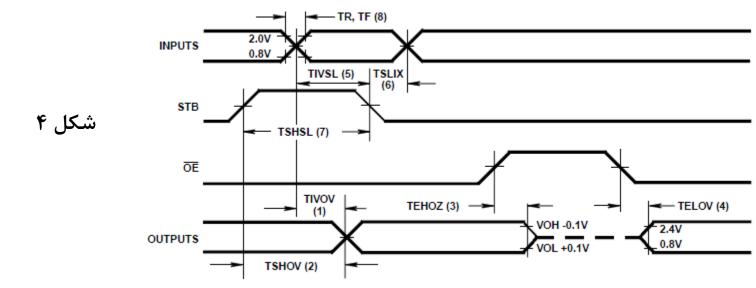
Hi-Z = High Impedance

= Neg. Transition

مشخصات زمانی تراشه لچ 82C82

SYMBOL PARAMETER		MIN	MAX	UNITS	TEST CONDITIONS
(1) TIVOV	Propagation Delay Input to Output	-	35	ns	Notes 2, 3
(2) TSHOV	Propagation Delay STB to Output	-	55	ns	Notes 2, 3
(3) TEHOZ	Output Disable Time	-	35	ns	Notes 2, 3
(4) TELOV	Output Enable Time	-	50	ns	Notes 2, 3
(5) TIVSL	Input to STB Setup Time	0	-	ns	Notes 2, 3
(6) TSLIX	Input to STB Hold Time	25	-	ns	Notes 2, 3
(7) TSHSL	STB High Time	25	-	ns	Notes 2, 3
(8) TR, TF	Input Rise/Fall Times	-	20	ns	Notes 2, 3

5

پارامترهای زمانی مهم مربوط به لچ 82C82

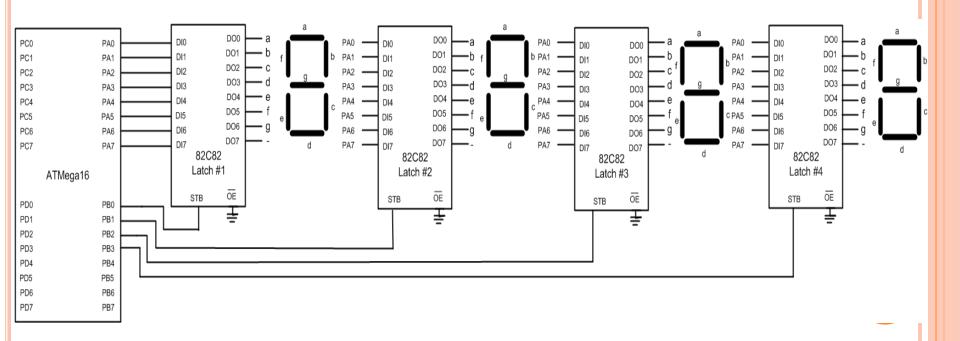
پارامترهای زمانی مهم مربوط به لچ 82C82 عبارتند از:

- tSHSL : زمان High بودن
- tlVSL : فاصله بين زمان گذاشتن داده تا لبه پايين رونده سيگنال STB
- tSLIX: فاصله بین زمان پایین رفتن پالس STB تا انتهای زمان معتبر بودن داده

SYMBOL PARAMETER		MIN	MAX	UNITS	TEST CONDITIONS
(1) TIVOV	Propagation Delay Input to Output	-	35	ns	Notes 2, 3
(2) TSHOV	Propagation Delay STB to Output	-	55	ns	Notes 2, 3
(3) TEHOZ	Output Disable Time	-	35	ns	Notes 2, 3
(4) TELOV	Output Enable Time	-	50	ns	Notes 2, 3
(5) TIVSL	Input to STB Setup Time	0	-	ns	Notes 2, 3
(6) TSLIX	Input to STB Hold Time	25	-	ns	Notes 2, 3
(7) TSHSL	STB High Time	25	-	ns	Notes 2, 3
(8) TR, TF	Input Rise/Fall Times	-	20	ns	Notes 2, 3

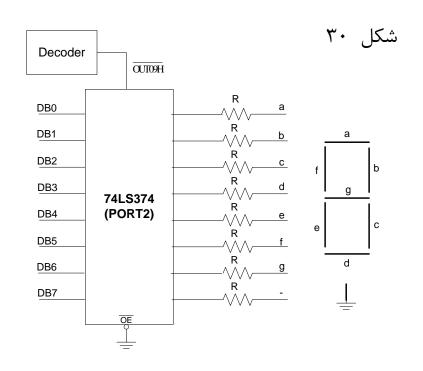
اتصال ۴ لچ به میکروکنترلر و نمایش دهندههای ۷ قطعهای

شکل ۵

اتصال نمایشدهنده ۷ قطعهای به ریزپردازنده ۸۰۸۶

					•					
		نام قطعه								
	-	a	b	c	d	e	f	g	معادل شانزدهی	
رقم									شانزدهی	
0	0	1	1	1	1	1	1	0	7EH	
1	0	0	1	1	0	0	0	0	30H	
2	0	1	1	0	1	1	0	1	6DH	
3	0	1	1	1	1	0	0	1	79H	
4	0	0	1	1	0	0	1	1	33H	
5	0	1	0	1	1	0	1	1	5BH	
6	0	1	0	1	1	1	1	1	5FH	
7	0	1	1	1	0	0	0	0	70H	
8	0	1	1	1	1	1	1	1	7FH	
9	0	1	1	1	1	0	1	1	7BH	
A	0	1	1	1	0	1	1	1	77H	
b	0	0	0	1	1	1	1	1	1FH	
c	0	0	0	0	1	1	1	0	0EH	
d	0	0	1	1	1	1	0	1	3DH	
$\mathbf{E}$	0	1	0	0	1	1	1	1	4FH	
$\mathbf{F}$	0	1	0	0	0	1	1	1	47H	
خامو	0	0	0	0	0	0	0	0	H00	
ش										

نمایش رقم 8 بر روی نمایشدهنده

 $Table 7 Seg: db\ 7 EH,\ 30 H,\ 6 DH,\ 79 H,\ 33 H,\ 5 BH,\ 5 FH,\ 70 H,\ 7 FH,\ 7 BH,\ 77 H,\ 1 FH,\ 0 EH,\ 3 DH,\ 4 FH,\ 47 H,\ 00 H,\ 10 H$

برنامه ارتباط با ۴ عدد پورت خروجی (لچ) متصل به نمایشدهندههای ۷ قطعهای

: Show Number 1000 on four 7-Segments, 7 Segments are Common Cathode Data in R16, R17, R18, R19 LDI R16, 0x06; Value:1 LDI R17, 0x3F, Value:0 LDI R18, 0x3F, Value:0 LDI R19, 0x3F, Value:0 **CALL** OutputWite OutputWrite: LDI R20, 0xFF OUT DDRA, R20 ; PORTA is Output OUT DDRB, R20 ; PORTB is Output OUT PORTA, R16 ; Value on Port A LDI R20, 0x01 OUT PORTB, R20 ; Latch1 Strobe High LDI R20, 0x00 PORTB, R20 OUT : Latch1 Strobe Low 2*62.5 ns > TSHSL=35ns TSHSL=STB High Time ; 4*62.5 ns > TIVSL=0 ns TIVSL=Input To STB Set Time NOP ; (NOP and next instruction time)=2*62.5ns > TSLIX=25ns TSLIX=Input To STB Hold Time OUT PORTA, R17 ; Value on Port A LDI R20, 0x02 OUT PORTB . R20 ; Latch2 Strobe High LDI R20, 0x00 NOP OUT PORTB, R20 ; Latch2 Strobe Low NOP OUT PORTA, R18 : Value on Port A LDI R20, 0x04 OUT PORTB, R20 ; Latch3 Strobe High LDI R20, 0x00 NOP OUT PORTB . R20 : Latch3 Strobe Low NOP OUT PORTA, R19 : Value on Port A LDI R20, 0x08 OUT PORTB, R20 ; Latch4 Strobe High LDI R20, 0x00 NOP

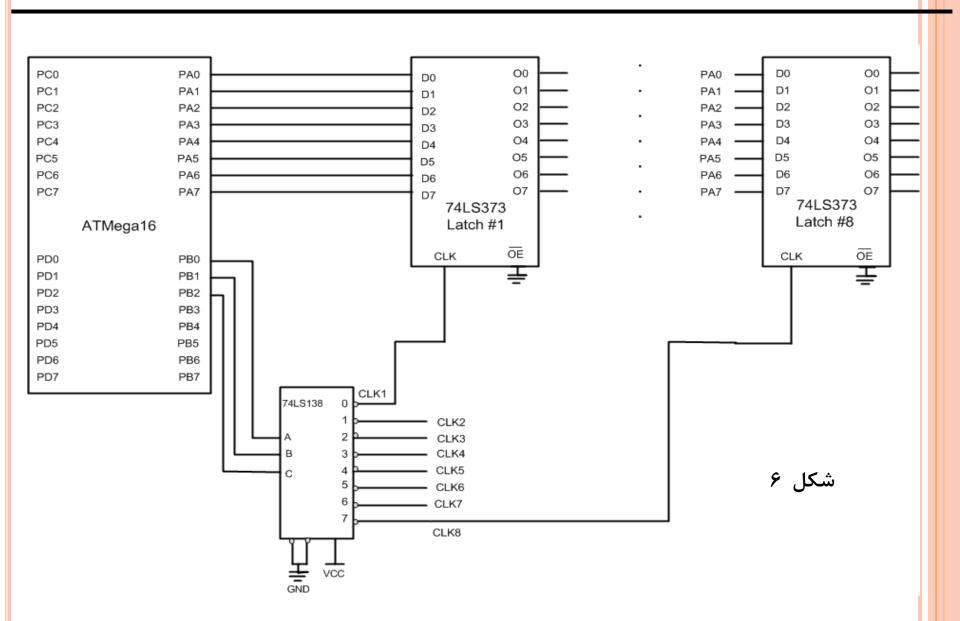
: Latch4 Strobe Low

OUT

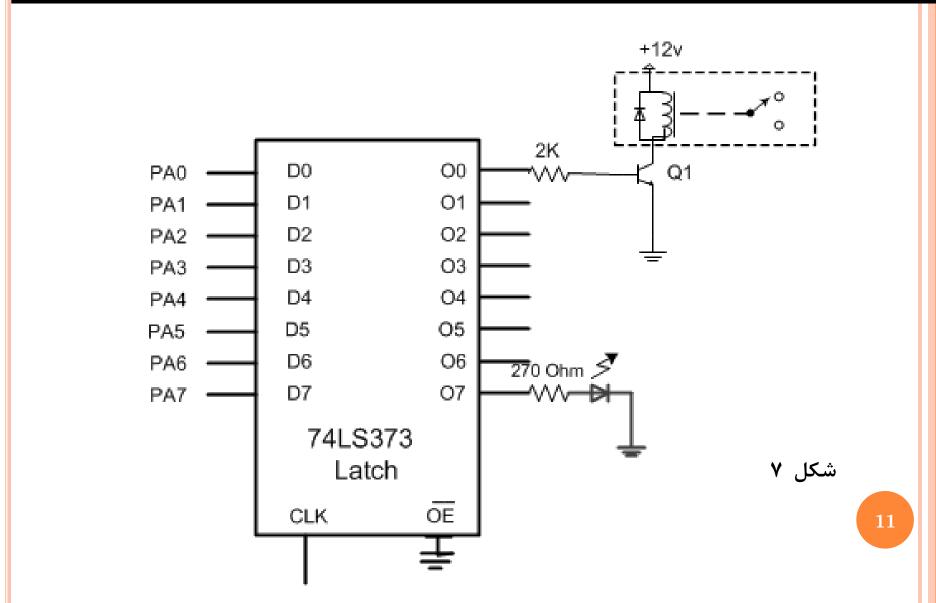
RET

PORTB, R20

اتصال ۸ لچ ۷۴۳۷۳ به میکروکنترلر

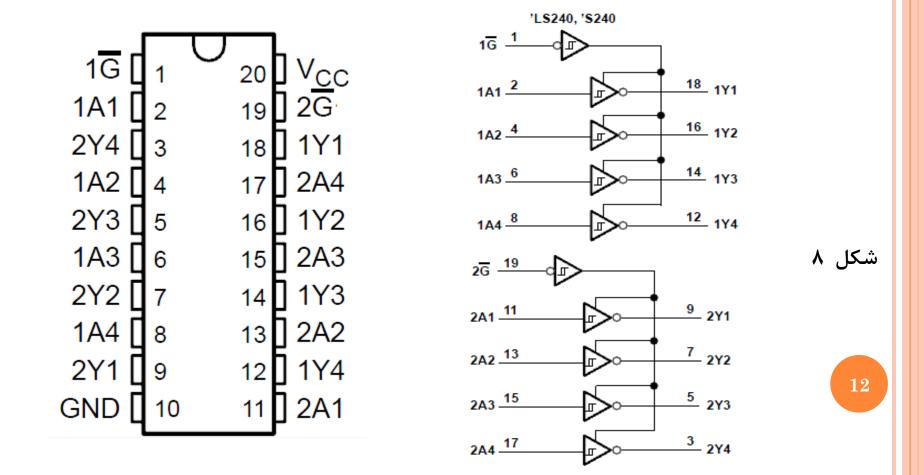
اتصال LED و رله به خروجی لچ

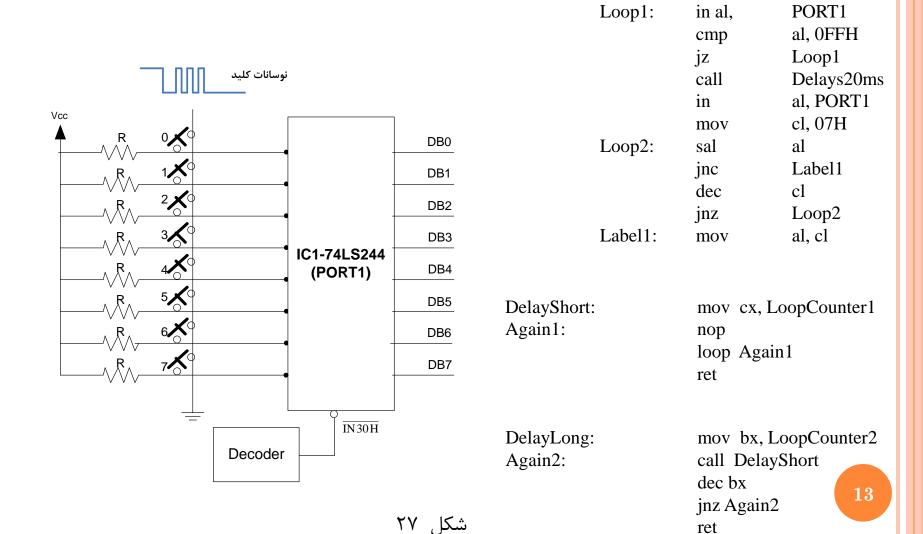
پورت ورودی

معمولاً به عنوان یک پورت ورودی از یک عدد بافر استفاده می شود. نمونه ای از بافر تراشه با مشخصات زیر است:

OCTAL BUFFERS AND LINE DRIVERS WITH 3-STATE OUTPUTS

طراحی کیبورد سطری متصل به ریزپردازنده ۸۰۸۶

ریزپردازنده ۱ محمد مهدی همایون پور

برنامه خواندن کیبورد توسط ATMega16

; Detect the Pressed Key and return its number in R0

; Port Address Valid to data valid in PIN register > tPHL (74Is138) + tPZL (74244) + 1.5 Clocks (port Pd)= 41ns+30ns+1.5 Clocks

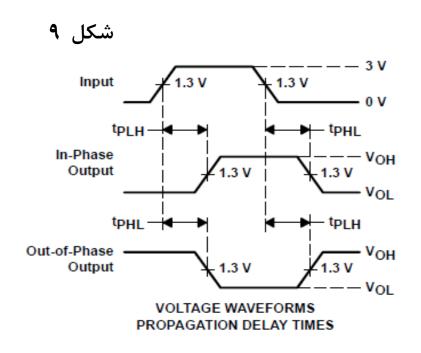
; Port Address Valid to data valid in PIN register > 41ns+30ns+1.5*62.5=164.75ns which is less than 3 clock pulses (each clock=62.5ns)

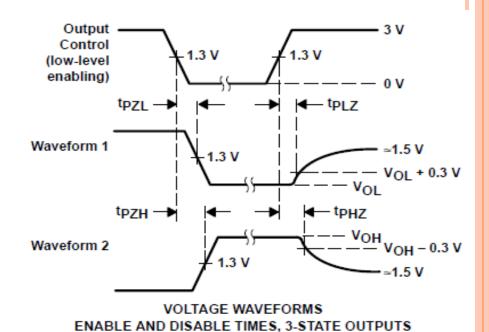
	CALL	BufferRead	
BufferRead:	LDI OUT LDI OUT	R24, 0xFF	; PORTA is Input ; PORTB is Output
	LDI OUT NOP NOP NOP	R24, 0x00 PORTB, R24	; 4;
LOOP1:	LDI IN CMP BREQ	R20, 0x8 R16, PINA R16, 0xFF LOOP1	; R20 will finally contain the No. of the pressed Key ; Read Value from Input Buffer #1 ; If R16=0xFF means that no Key was Pressed
LOOP2:	RCALL DEC LSL BRCC RJMP	Delay20ms R20; R16 LOOP3 LOOP2	; Call a 20ms Delay if any key was pressed ; ; Shift left the Value read from Keyboard ; Branch if Carry Flag is Cleared, so the pressed Key is detected
LOOP3:	MOV	R0, R20;	; Now R0 Contains the No. of pressed key

تراشه 74LS244

_			-

DADAMETED	PARAMETER TEST CONDITIONS			'LS240		'LS2	241, 'LS2	244	UNIT
PARAMETER			MIN	TYP	MAX	MIN	TYP	MAX	ONII
^t PLH	$R_L = 667 \Omega$,	0 - 45 - 5		9	14		12	18	ne
t _{PHL}	KL = 007 22,	C _L = 45 pF		12	18		12	18	ns
t _{PZL}	D 667 O	$R_L = 667 \Omega$, $C_L = 45 pF$		20	30		20	30	ns
^t PZH	N_ = 007 \$2,			15	23		15	23	10
t _{PLZ}	$R_1 = 667 \Omega$	- 007.0		10	20		10	20	ns
t _{PHZ}	NL - 007 22,	C _L = 5 pF		15	25		15	25	115

پارامترهای زمانی مهم در خصوص 74LS244

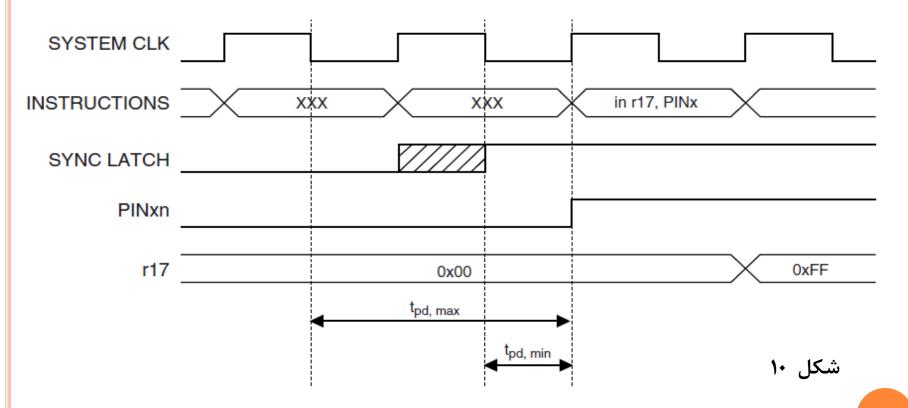
پارامترهای زمانی مهم 74LS244 عبارتند از:

- tPLH: تاخیر انتشار برای تغییر وضعیت خروجی از Low به High با فرض اینکه یایههای Enable از قبل فعال بوده باشند.
- tPHL: تاخیر انتشار برای تغییر وضعیت خروجی از High به Low با فرض اینکه یایههای Enable از قبل فعال بوده باشند.
  - tPZL: تاخیر انتشار برای رفتن خروجی از حالت شناور به وضعیت Low
  - tPZH: تاخیر انتشار برای رفتن خروجی از حالت شناور به وضعیت High

'LS240 'LS241, 'LS244 **TEST CONDITIONS** UNIT PARAMETER TYP MIN **TYP** MAX MIN MAX 9 14 12 18 ^tPLH $R_1 = 667 \Omega$ $C_1 = 45 pF$ ns 12 18 12 ^tPHL 20 30 20 30 tpzL $R_1 = 667 \Omega$ $C_{1} = 45 \, pF$ ns 23 15 15 **t**PZH 20 10 10 20 ^tPLZ $R_1 = 667 \Omega$ $C_1 = 5 pF$ ns 15 25 15 t_{PHZ}

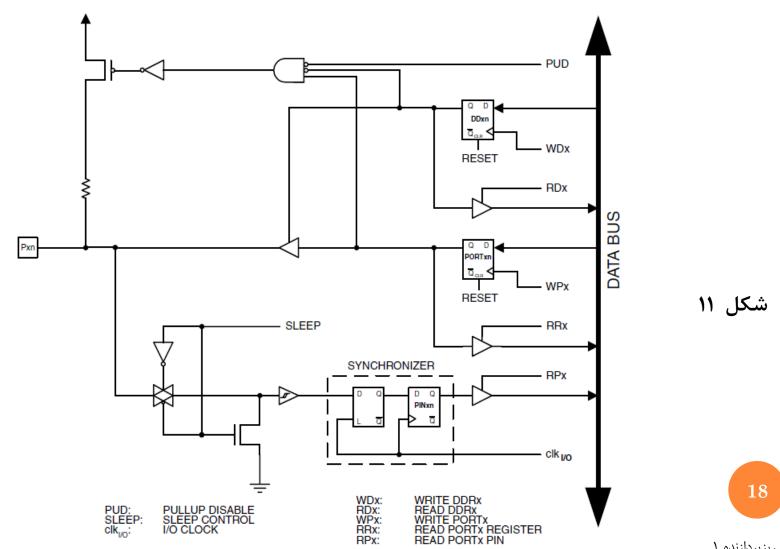
خواندن مقدار موجود بر روی یک پایه

نمودار زیر، زمانبندی همگامسازی را هنگام خواندن یک مقدار قرار گرفته از خارج از میکروکنترلر بر روی پایه میکروکنترلر نشان میدهد.

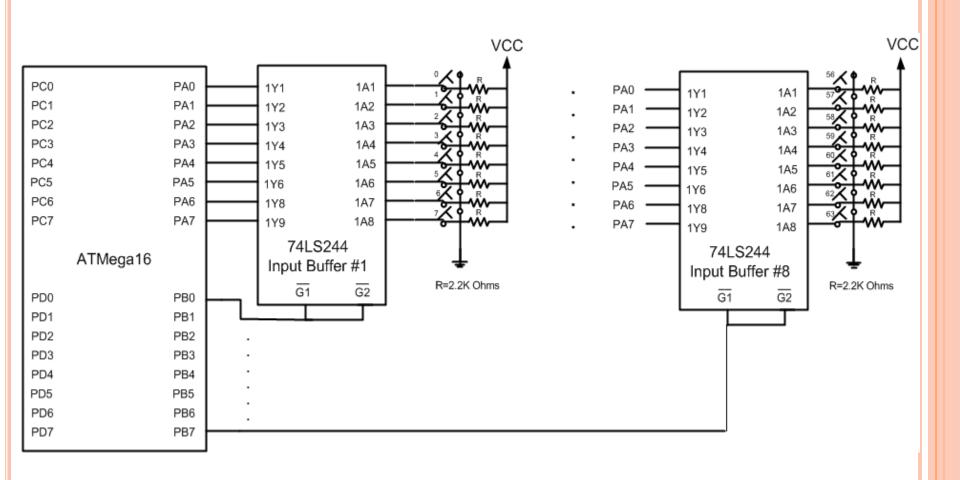
حداکثر به میزان ۱.۵ پالس ساعت زمان لازم است تا داده ورودی در ثبات PIN پورت قرار گیرد. 17

درگاهها به عنوان ورودی اخروجی رقمی

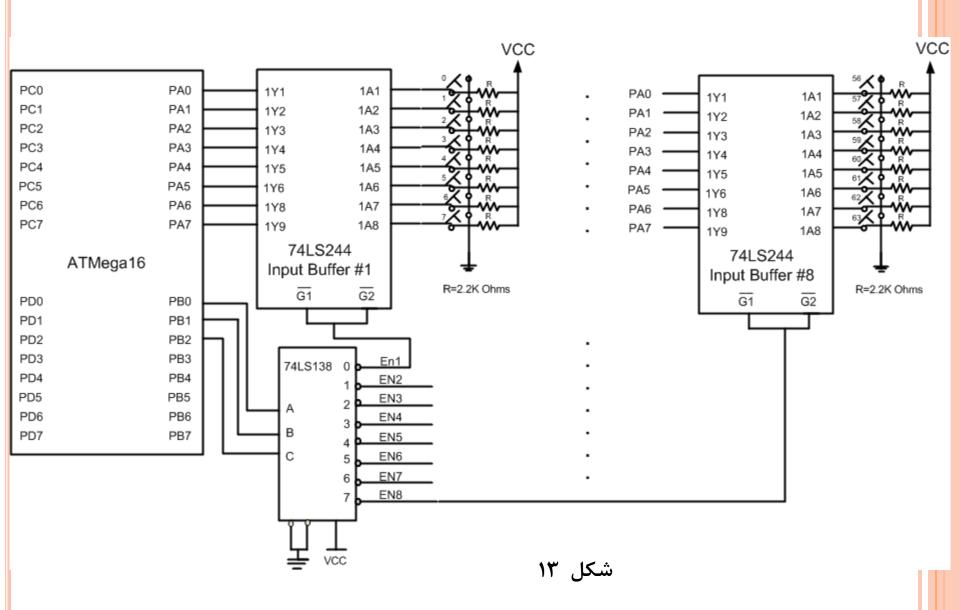
ریزپردازنده ۱ محمد مهدی همایون پور

ارتباط میکروکنترلر با ۸ عدد پورت ورودی (بافر)

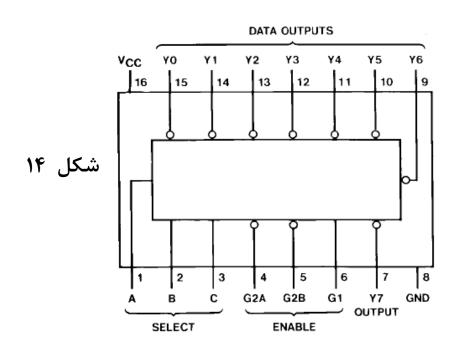

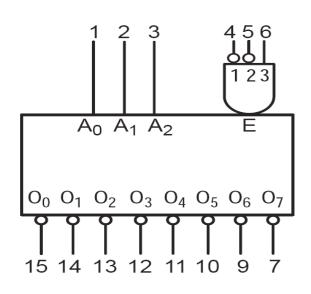
19

ارتباط میکروکنترلر با ۸ عدد پورت ورودی (بافر)

74LS138: 1 of 8 decoder

AC CHARACTERISTICS (T_A = 25°C)

		Levels of		Limits		
Symbol	Parameter	Delay	Min	Тур	Max	Unit
^t PLH ^t PHL	Propagation Delay Address to Output	2 2		13 27	20 41	ns
^t PLH ^t PHL	Propagation Delay E ₁ or E ₂ Enable to Output	2 2		12 21	18 32	ns
^t PLH ^t PHL	Propagation Delay E ₃ Enable to Output	3 3		17 25	26 38	ns

پارامترهای زمانی مهم در خصوص 74LS138

پارامترهای زمانی مهم 74LS138 عبارتند از:

• tPLH: تاخیر انتشار از زمان گذاشتن آدرس تا تغییر وضعیت خروجی از High به Low با فرض اینکه پایههای Enable از قبل فعال بوده باشند.

• tPHL: تاخیر انتشار از زمان گذاشتن آدرس تا تغییر وضعیت خروجی از Low به High با فرض اینکه پایههای Enable از قبل فعال بوده باشند.

AC CHARACTERISTICS (TA = 25°C)

		Levels of				
Symbol	Parameter	Delay	Min	Тур	Max	Unit
^t PLH ^t PHL	Propagation Delay Address to Output	2 2		13 27	20 41	ns
^t PLH ^t PHL	Propagation Delay E ₁ or E ₂ Enable to Output	2 2		12 21	18 32	ns
^t PLH ^t PHL	Propagation Delay E ₃ Enable to Output	3 3		17 25	26 38	ns

BufferRead:

برنامه ارتباط با ۸ عدد پورت ورودی (بافر) و استفاده از دیکودر

; Read Values from Input ports. Values Returned in R16 to R23

; 74LS138: tPLH=20ns, tPLH: Decoder Propagation Delay Address to Output High

; 74LS138 : tPHL=41ns, tPHL: Decoder Propagation Delay Address to Output LOW (should wait so that all non-selected buffers are disabled)

; 74LS244: tPZL=30ns, tPZH=23ns,

; tPZL: Buffer output high Z to Low, tPZH: Buffer output high Z to High

; tPZL > tPZH, so tPZL is more critical

; Port Address Valid to data valid in PIN register > tPHL (74ls138) + tPZL (74244) + 1.5 Clocks (port Pd)= 41ns+30ns+1.5 Clocks

; Port Address Valid to data valid in PIN register > 41ns+30ns+1.5*62.5=164.75ns which is about 3 clocks

R17. PINA

CALL	BufferRead	
LDI OUT LDI	R24, 0x00 DDRA, R24 R24, 0xFF	; PORTA is Input
OUT	DDRB, R24	; PORTB is Output
LDI OUT NOP NOP NOP	R24, 0x00 PORTB, R24	; ;
IN ;Port Address \	· ·	; Read Value from Input Buffer #1 in PIN register ≅ 3 NOPs = 3Clocks> 164.75ns
LDI OUT NOP NOP NOP	R24, 0x01 PORTB, R24	;

; Read Value from Input Buffer #2

23

مدیریت ارتباط ریزپردازنده با وسایل جانبی از طریق درگاهها

- •در هنگام انتقال باید ریزپردازنده با سرعت دستگاه جانبی همگام شود. برخی دستگاههای جانبی مثل چاپگرها نمی توانند داده را به سرعت ریزپردازنده دریافت کنند.
- از طرف دیگر دستگاههای دیگری مانند دیسکهای سخت ممکن است داده را با سرعتی بیش از ریزپردازنده درخواست کنند.
  - •برای جلوگیری از تلف شدن داده لازم است هر دوی این حالات به خوبی کنترل شوند.
- •بدون توجه به نوع پورت I/O مورد استفاده، موازی یا سریال، یک استراتژی برای همگامسازی و کنترل جریان داده از طریق درگاهها بین پردازنده و وسایل جانبی لازم است.

سه روش معمول کنترل و همگام نمودن جریان داده در پورتها:

- I/O برنامهریزی شده (Programmed I/O) با استفاده از روش سرکشی (Polling)
  - وقفه (Interrupt)

28

دسترسی مستقیم حافظه و وسایل جانبی به یکدیگر (Direct Memory Access)

I/O برنامهریزی شده

- در روش سرکشی (Pooling) ریزپردازنده مرتباً می بایست به وسیله جانبی سرکشی کند و آمادگی او بـرای ارسـال یـا دریافت داده را بررسی کند. اینکار تمام وقت CPU را می گیرد.
  - یک چاپگر با سرعت ۱۰۰ کاراکتر بر ثانیه قادر به چاپ هر کاراکتر در مدت ۱۰ میلی ثانیه است.
  - اما فرض کنید روالی برای ارسال NoOfBytes بایت داده به چاپگر به صورت زیر در نظر گرفته شود:

: No of bytes to be printed.

		J	, I	
	LD	R20, 0x00	; R20 as a counter	
LOOP1:	LD	R21, Z+	; Read data from memory	[2]
	OUT	PORTA, R21	; Send to Printer	[1]
	INC	R20		[1]
	SUB	R20, R16		[1]
	BRNE	LOOP1	; Check if Z Flag is 0	[1/2]

R16, NoOfBytes

LD

- اعداد نشان داده شده در براکت بیانگر تعداد کلاکهایی است که هر دستور به طول میانجامد.
  - با استفاده از این روتین ارسال هر کاراکتر به پرینتر به ۷پالس کلاک نیاز دارد.
- 29گر زمان هر پالس ساعت 62.5ns باشد، 437.5ns برای ارسال هر کاراکتر به پرینتر زمان لازم است و لـذا در هـر ثانیـه میکروکنترلـر می تواند ۲۲۸۵۷ کاراکتر را دریافت و چاپ نماید.

جدول زیر سیگنالهای چاپگر موازی معمولی را توصیف می کند.

یک کابل هادی با ۱۶ رشته سیم هادی برای چنین ارتباطی لازم است.

پینهای ۱۹ تا ۳۰ به بدنهی چاپگر متصل میشوند و برای شیلد کردن هر کدام از سیمهای سیگنال به کار میروند.

پین سیگنال	پین بازگشت	سيگنال	جهت	توصيف
1	19	STROBE	In	پالس STROBE برای خواندن داده ی ورودی. طول پالس در ترمینال دریافت باید بیش از STROBE برای خواندن داده در سطح LOW این میکروثانیه باشد. سطح سیگنال معمولا HIGH است و خواندن داده در سطح LOW این سیگنال انجام می شود.
2	20	DATA 1	In	این سیگنالها به ترتیب اطلاعات اولین تا هشتمین بیت دادهی موازی را نشان میدهند. هـر
3	21	DATA 2	In	
4	22	DATA 3	In	سیگنال به ازای 1 در سطح $HIGH$ و به ازای 0 در سطح LOW قرار می گیرد.
5	23	DATA 4	In	
6	24	DATA 5	In	
7	25	DATA 6	In	
8	26	DATA 7	In	
9	27	DATA 8	In	
10	28	ACKNLG	Out	پاری به طول تقریبی 0.5 میکروثانیه بیان میدارد که داده دریافت شده و چاپگر آمادهی دریافت دادهی بعدی است.

ریزپردازنده ۱

محمد مهدی همایون پور

توصيف	جهت	سيگنال	پین بازگشت	پین سیگنال
لح HIGH بیان می کند که چاپگر نمی تواند دادهای دریافت کند که در موارد زیر				
ق مىافتد:				
ر حین دریافت داده	Out	BUSY	11 29	
ر حین عملیات چاپ			_0	11 20
وضعیت OFF-LINE				
ر وضعیت خطای چاپگر				
ح HIGH بیان می کند که کاغذ چاپگر تمام شده است.	Out	PE	30	12
سیگنال بیان می کند که چاپگر در وضعیت خواسته شده است.	Out	SLCT	-	13
دادن این سیگنال در سطح LOW باعث میشود که بعد از چاپ به طور خودکار	ln	$\overline{AUTO} \ \overline{FEED \ XT}$	_	14
ذ یک خط به پایین رود.			-	14
ن استفاده	-	NC	-	15
ح منطقی زمین	-	0V	-	16
ن بد <u>نهی</u> چاپگر که مستقل از سطح منطقی زمین است.	-	CHASIS -GND	-	17
ن استفاده	-	NC	-	18
گنال بازگشت زوجهای به هم تابیده شده که در سطح LOW قرار می گیرند.	-	GND	-	30تا19

پین سیگنال	پین بازگشت	سيگنال	جهت	توصيف
31	-	ĪNIT	In	فرار گرفتن این سیگنال در سطح LOW کنترلر چاپگر را به وضعیت ولیهاش بازنشانی میکند و بافر آن را پاک میکند. عرض این پالس در گیرنده باید بیش از 50 میکروثانیه باشد.
32	-	ERROR	Out	ر وضعیتهای زیر سطح این سیگنال LOW می شود: وضعیت اتمام کاغذ وضعیت OFF-LINE وضعیت خطا
33	-	GND	-	ىمانند پينھاى 19 تا 30
34	-	NC	-	بدون استفاده
35	-			طریق مقاومت 4.7 K به 4.7 متصل میشود.
36	-	SLCT IN	In	ود داده به چاپگر تنها زمانی امکانپذیر است که این سیگنال در سطح LOV قرار گیرد.

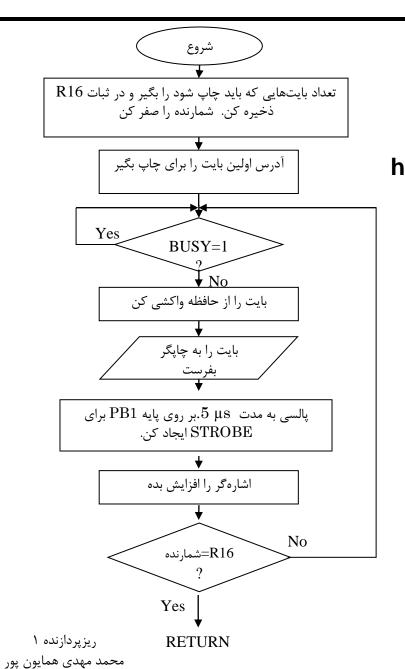
هشت سیم داده به نامهای DATA1 تا DATA1 وجود دارند. وقتی سیگنال $\overline{STROBE}$ به مدت 0.5 میکروثانیه یا بیشتر در سطح $\overline{STROBE}$ لامی داده موجود بر پینهای داده را لچ می کند.

ووضعیت BUSY قرار دارد. با توجه به جدول BUSY و BUSY و BUSY نامگذاری شدهاند. با توجه به جدول BUSY دو سیگنال کنترلی دیگر نیز برای چاپگر فراهم شدهاند که علی و BUSY و BUSY و تارکتر است، خطایی پیش آمده است یا در وضعیت OFF-LINE قرار دارد.

میشود. به تفاوت می پالس ACTIVE-LOW است که بعد از دریافت و چاپ یک کاراکتر از طرف چاپگر اعمال می شود. به تفاوت این دو سیگنال توجه کنید که BUSY یک سیگنال حساس به سطح است در حالیکه $\overline{ACKNLG}$ حساس به لبه است. می دهند. سیگنالهای $\overline{ACKNLG}$ و TOPU تشکیل می دهند. $\overline{ACKNLG}$ هی دراز می کند و می گوید "داده حاضر است"؛ چاپگر با سیگنال $\overline{ACKNLG}$ دراز می کند و می گوید "داده حاضر است"؛ چاپگر با سیگنال

به او پاسخ میدهد و می گوید "آن را دریافت کردم، می توانی داده ی بعدی را برایم بفرستی".

- شکل ۱۴ فرآیند لازم برای انتقال داده از کامپیوتر به چاپگر را نشان میدهد. در این برنامه فرض شده که دادههای آماده ی چاپ در خانههای متوالی در یک بخش از حافظه SRAM میکروکنترلر (که اصطلاحاً بافر گفته میشود) قرار گرفتهاند. اشاره گری به ابتدای این بافر اشاره میکند و شمارندهای تعداد بایتهایی که باید برای چاپ فرستاده شوند را شمارش میکند.
- بلوک تصمیم گیری "PUSY = 1?" یک حلقه ی سرکشی را تشکیل می دهد که در آن CPU مرتبا پرچم BUSY چاپگر را بررسی می کند و زمانی که در سطح LOW قرار گرفت CPU داده ی بعدی را آماده کرده و به چاپگر می فرستد و اگر داده های دیگری همچنان باقی مانده باشد مجددا در حلقه ی سرکشی قرار می گیرد.
  - قبل از نوشتن برنامهای که عملیات تشریح شده را انجام دهد، سخت افزار لازم برای این ارتباط را فراهم می کنیم.

شکل ۱۴

handshaking فلوچارت ارسال داده برای پرینتز همراه با

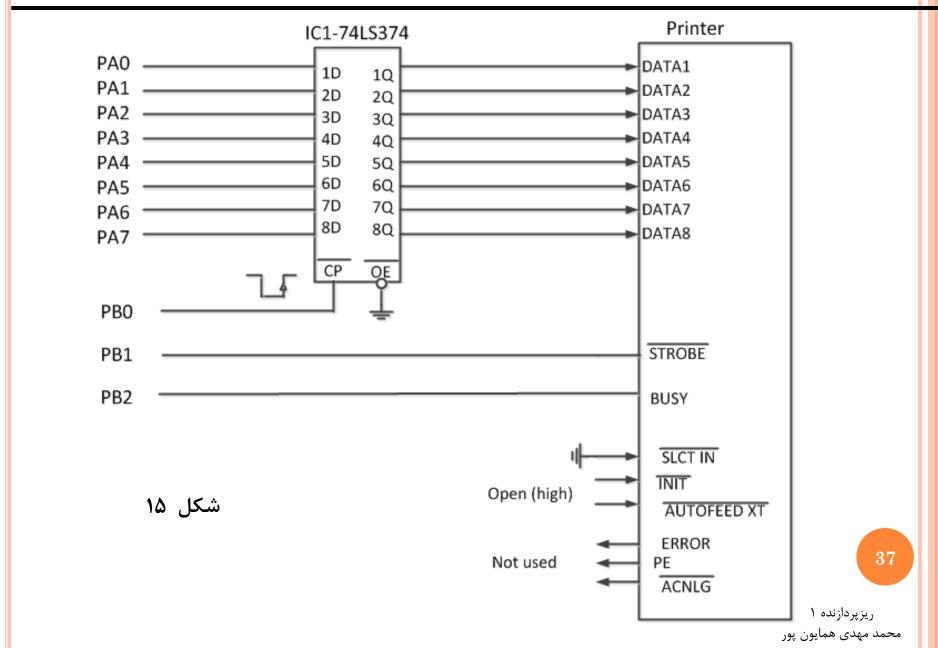
در شکل ۱۵ مدار مربوطه نشان داده شده است.

یک لچ هشت بیتی برای نگهداشتن داده در پینهای ورودی چاپگر به کار رفته است. کلاک این لچ از سیگنال PB1 درگاه B میآید. سیگنال PB2 سیگنال PB2 را چک میکند و PB1 سیگنال STROBE را تولید میکند.

استفاده از سیگنال BUSY برای همگام کـــردن بین ریزپردازنده و وسیله جانبی است.

چون انتقال داده به چاپگر تحت کنترل نرمافزار انجام میشود، این روش را **I/O برنامهریزی شده یا روش** سرکشی گویند.

36

برنامه ارتباط با پرینتر

```
; Read 16 Values from Address 0100H and write them to the printer.
; R30=01, R31=00H (Z=0x100)
; R16: Number of characters to be printed
; T1=input to latch STB setup time=10ns; STB means CP input
; T2=Input to latch STB Hold time=25ns ; T3=STB Low time=25ns
                          CALL
                                        Printer
Printer:
                          LDI
                                        R24, 0xFFH
                          OUT
                                        DDRA, R24
                                                     : PORTA is Output
                                                     ; PB0, PB1 output, PB2 input
                          LDI
                                        R24, 0x03H
                          OUT
                                        DDRB, R24
                                                                  ; R20 as a counter for printed bytes
                          LDI
                                        R20, 0x00
LOOP1:
                          SBIC
                                        PINB, 02
                                                                  ; Skip if PB2 (Busy signal) is clear (Ready)
                                                                                                             [1/3] +
                          RJMP
                                        LOOP1
                                                                  ; Pooling of BUSY signal
                                                                                                             [3] +
                                        R21. Z+
                          LD
                                                                                                             [2]
                          OUT
                                        PORTA, R21
                                                                                                             [1]
                          CBI
                                        PORTB, 0
                                                     : CP=0
                                                                                                             [1]
                          SBI
                                        PORTB, 0
                                                     ; CP=1
                                                                  T1, T2 and T3 times are satisfied
                                                                                                             [1]
                          CBI
                                        PORTB, 1
                                                     ; STROBE=0 0.5Us=8*62.5ns
                                                                                                             [1]
                          NOP
                                                                                                             [1]
                          SBI
                                        PORTB, 01
                                                     ; STROBE=1
                                                                                                             [1]
                                                                                                                       38
                          INC
                                        R20
                                                                                                             [1]
                          CP
                                        R20, R16
                                                                                                             [1]
                          BRNE
                                        LOOP1
                                                                   ; Check if Z Flag is 0
                                                                                                             [1/2]
                          RET
```

• در برنامهی نوشته شده، سه دستور با علامت "+" مشخص شدهاند که حلقهی سرکشی را تشکیل میدهند و اعداد نوشته شده در براکت بیانگر تعداد کلاکهای لازم برای اجرای این دستورات است که جمعا ۴ کلاک (62.5ns برای كلاك 16MHz) براى حلقهى سركشى مورد نياز است (۲۵۰ نانوثانيه).

• از آنجایی که چاپگر به مدت زمان بیشتری برای انجام چاپ نیاز دارد این حلقه بارها تکرار میشود تا چاپگر آمادهی دریافت کاراکتر بعدی شود. در این مثال CPU باید حلقه را 10ms/250ns=40000 بار تکرار کند.

• حلقهی سرکشی راندمان پایینی دارد چون CPU مدت زمان زیادی را باید منتظر چاپگر باشد تا آمادهی دریافت کاراکتر بعدی شود در حالیکه واکشی بایت جدید و تحویل دادن هر کاراکتر به پرینتر (دستورالعملهای مشخص شده با علامت *) به 3*62.5ns=187.5ns زمان نیاز دارد.

• در این مدت CPU دستور دیگری جز سرکشی بیت وضعیت چاپگر را انجام نمیدهد. اگر CPU کار دیگری جز چاپ این کاراکترها نداشته باشد، این مساله اهمیتی ندارد ولی اگر بخواهیم CPU را در یک سیستم Multi tasking راهاندازی کنیم که در آن CPU چندین کار را با هم انجام میدهد، آنگاه روش سرکشی برای کار با دستگاههای جانبی ریزپردازنده ۱ کندی چون چاپگر مناسب نیست.

محمد مهدی همایون پور

• ATMega16 می تواند با سرعت خیلی بیشتری از آنچه در مثال چاپگر مشاهده شد، داده را ارسال کند.

• برای محاسبه ی این نرخ حداکثر فرض می کنیم دستگاه جانبی بعد از یک بار اجرای حلقه ی سرکشی آماده ی دریافت داده ی بعدی است.

• در این مثال ۲۲ کلاک برای هر بار بررسی سیگنال BUSY، ارسال داده جدید، تولید پالس STROBE، افزایش اشاره گر و بررسی آن است که در یک سیستم با کلاک پالس STROBE، افزایش اشاره گر و بررسی آن است که در یک سیستم با کلاک ۱6MHz بالک ۱۵۳۹ و بررسال داده ۷۲۷۲ زمان نیاز دارد و لذا نرخ ارسال داده ۵۲۷۲ و بالکتر بر ثانیه خواهد بود.

روش سرکشی (ادامه)

- یک سیستم مبتنی بر ریزپردازنده نوعا چندین دستگاه جانبی دارد که شامل فلاپی دیسک، چاپگر، مودم، ترمینال نمایشگر ویدئو و ... است.
  - استفاده از روش سرکشی لازم میدارد که برای هر کدام از این دستگاهها یک سیگنال BUSY/READY موجود باشد.
- شکل زیر سیگنالهای BUSY/READY برای هشت دستگاه جانبی را نشان میدهد که از طریق یک پورت هشت بیتی

Video Terminal	Modem	DAC	ADC	Plotter	Daisy Wheel Printer	Line Printer	Floppy disk
7	6	5	4	3	2	1	0

شکل ۱۶- سیگنالهای BUSY/READY برای هشت دستگاه جانبی

- زمانیکه چندین دستگاه جانبی به ریزپردازنده متصل میشوند زمان پاسخ گویی به آنها مهم میشود.
- زمان پاسخ گویی از لحظهای است که برای یک وسیله خط BUSY آن در حالت LOW قرار می گیرد تا زمانیکه CPU به آن سرویس دهی می کند.

خوانده میشود.

برنامه ارتباط با پرینتر

Polling of 8 devices Busy Line of all 8 devices are connected to PB LOOP1: PINB, 0 **SBIS** ; Skip next inst. if FD is not Ready [1/3]**RCALL** FD [3] **SBIS** PINB, 1 ; Skip next inst. if LP is not Ready [1/3]**RCALL** LP [3] PINB, 2 **SBIS** ; Skip next inst. if DWP is not Ready [1/3]**RCALL DWP** [3] **SBIS** PINB, 3 ; Skip next inst. if PLOT is not Ready [1/3]**PLOT** RCALL [3] **SBIS** PINB, 4 ; Skip next inst. if ADC is not Ready [1/3]**RCALL ADC** [3] **SBIS** PINB. 5 ; Skip next inst. if DAC is not Ready [1/3]**RCALL** DAC [3] **SBIS** PINB, 6 ; Skip next inst. if MOD is not Ready [1/3]MOD RCALL [3] **SBIS** PINB, 7 ; Skip next inst. if TERM is not Ready [1/3]

[3]

[3] 42

RCALL

JMP

TERM

LOOP1

I/O وقفه *گ*را

• مشكل واقعى خود روش سركشى است.

• اگرچه پیادهسازی سختافزاری و نرمافزاری آن ساده است ولی راندمان پایینی در استفاده از منابع کامپیوتری دارد.

• زمانیکه چندین دستگاه جانبی وجود دارد این روش ممکن است کاملا نارضایتبخش باشد.

•روشهای بر پایهی وقفه و DMAجایگزین مناسب روش سرکشی هستند.

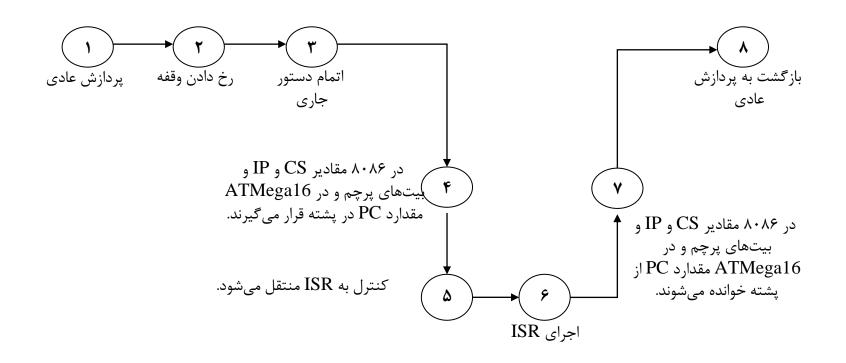
I/O وقفه گرا (ادامه)

- مشکل اساسی در برقراری ارتباط بین ریزپردازنده و دستگاه جانبی در این است که پروسسور نمیداند کی دستگاه آماده است.
- روش سرکشی برای حل این مشکل پیشنهاد چک کردن مداوم بیت وضعیت را داد که مشکلات آن را بررسی کردیم.
- بهتر است دستگاه جانبی به CPU اطلاع دهد که آماده است و سپس CPU شروع به سرویسدهی آن دستگاه کند. این اساس وقفه در سیستمهای مبتنی بر ریزپردازنده است.
- در انتهای اجرای هر دستوری CPU خط وقفه را چک میکند و اگر این ورودی و بیت فعالساز وقفه فعال المند، کنترل برنامه به مکان خاصی از حافظه که روتین سرویس وقفه (Isk:Routine) نامیده می شود منتقل می شود.

I/O وقفه گرا (ادامه)

- شکل ۱۷ پاسخ CPU به یک وقفه را نشان میدهد.
- در مرحلهی ۱ فرض شده CPU پردازش عادی خود را انجام میدهد.
- در مرحله ۲ دستگاه جانبی وقفه تولید کرده است. بعد از اتمام دستورالعمل جاری در مرحلهی ۳، در ۸۰۸۶ محتوای رجیسترهای IP، CP و بیتهای پرچم و در ATmega16 محتوای PC در پشته قرار می گیرند (مرحله ی ۴) و مرحله ی ۵ انتقال کنترل برنامه به ISR است.
- بعد از اجرای روتین وقفه در مرحلهی ۶، آنچه به پشته فرستاده شده بود از پشته بازیابی می شود و مرحلهی ۷ به اتمام می رسد. در مرحلهی ۸ پردازش عادی CPU ادامه می یابد.
- اگر فرض کنیم 1.25μs زمان برای پاسخدهی به وقفه و فراهم کردن داده برای دستگاه جانبی لازم باشد و نیز نرخ دریافت داده ی چاپگر ۱۰۰ کاراکتر در ثانیه باشد (1s/100=10000 μs) باشد آنگاه 9998.75μs وقت باقی میماند تا به پردازش عادی خود بپردازد. بدین ترتیب CPU می تواند چندین عمل را همزمان انجام دهد.

I/O وقفه گرا (ادامه)

شکل ۱۷ – فرآیند انجام شونده بعد از رخ دادن وقفه

انواع وقفهها در ۸۰۸۶

جدول ۱

نام وقفه	نحوهی راهاندازی	قابل پوشش؟	چگونگی تحریک	اولويت	سیگنال تصدیق وقفه	آدرس جدول بردار	تأخير وقفه
NMI	سختافزار خارجی	خير	لبەى پالس، حداقل ۲ پالس پالسساعت	2	ندارد	00008Н- 0000ВН	دستور جاری + ۵۱ (پالسساعت)
INTR	سختافزار خارجی	بلی از طریق IF	سطح بالا تا زمانی که تأیید شود	3	ĪNTA	$n^* \times 4$	دستور جاری + ۶۱ (پالسساعت)
int n	داخلی، نرم- افزاری	خير	ندارد	1	ندارد	$n \times 4$	۵۱ (پالسساعت)
int 3	داخلی، نرم- افزاری	خير	ندارد	1	ندارد	0000CH- 0000FH	۵۲ (پالسساعت)
into	داخلی، نرم- افزاری	بلی از طریق OF	ندارد	1	ندارد	00010H- 00013H	۵۳ (پالسساعت)
تقسیم بر 0	داخلی CPU	خير	ندارد	1	ندارد	00000H- 00003H	۵۱ (پالسساعت)
تکگامی	داخلی CPU	بلی از طریق TF	ندارد	4	ندارد	00004H- 00007Н	۵۱ (پالسساعت)

- همهی انواع وقفه محتوای ثباتهای CP و IP و نیز بیتهای پرچم را در پشته قرار میدهند، به علاوه محتوای TF و TF نیز پاک میشود.
  - n یک عدد λ بیتی است که حین پالس دوم n از طریق باس داده خوانده شده و توسط وسیله وقفه دهنده تامین می شود.
    - چنانچه دستوری بنام INT اجرا شود وقفه نوع ۳ یعنی INT 3 اجرا می شود.

بعضی از وقفههای ۸۰۸۶

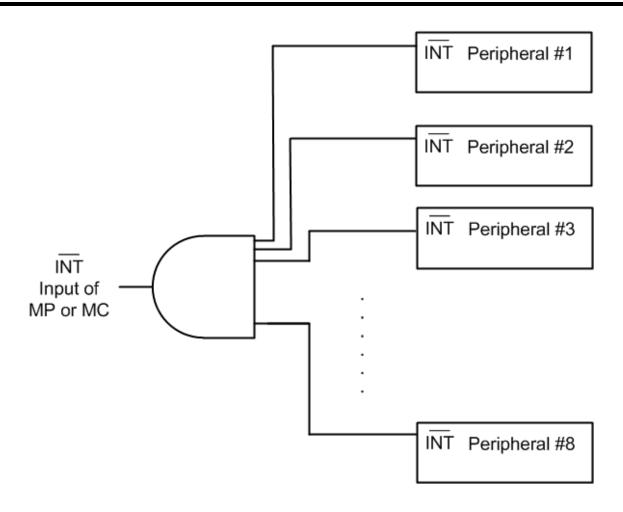
• چنانچه تقسیم بر صفر رخ دهد وقفه نوع 0 یعنی وقف INT 0 رخ میدهد.

پردازش تک گام وقفه نوع 1 است.

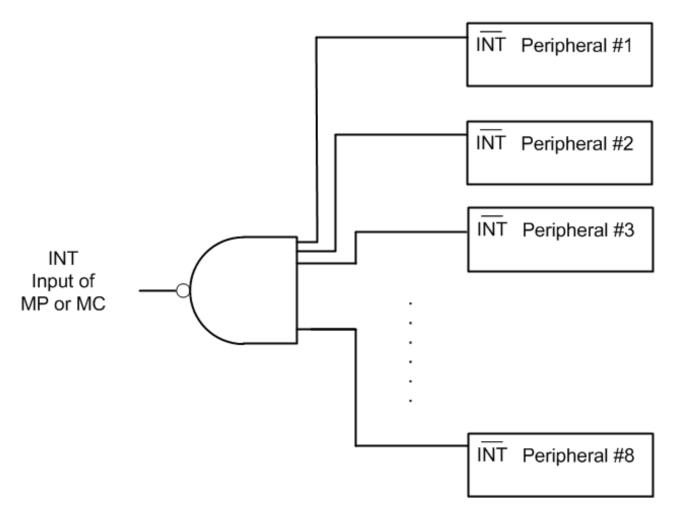
• چنانچه پایه NMI فعال شود وقفه نوع 2 یعنی INT 2 اجراء می شود.

• چنانچه دستوری بنام INT اجرا شود وقفه نوع 3 یعنی INT اجرا می شود.

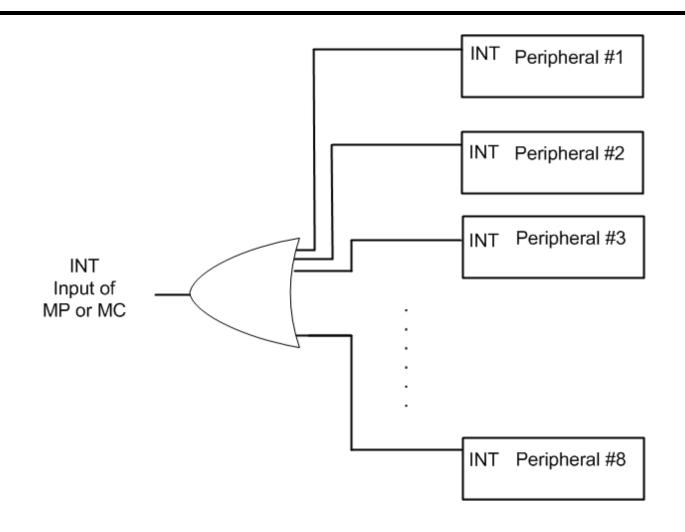
• INTO وقفه نوع 4 است یعنی INT4 اجرا می شود.

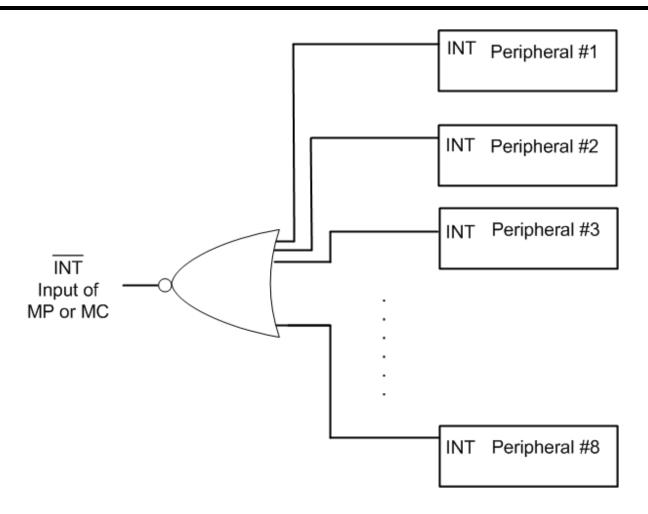
شکل ۱۸ - ترکیب خروجی تقاضای وقفه وسایل جانبی از نوع active low و تبدیل آنها به یک خروجی جهت اعمال به ورودی وقفه active low پردازنده

شکل ۱۹ - ترکیب خروجی تقاضای وقفه وسایل جانبی از نوع active low و تبدیل آنها به یک خروجی جهت اعمال به ورودی وقفه active high پردازنده **50**

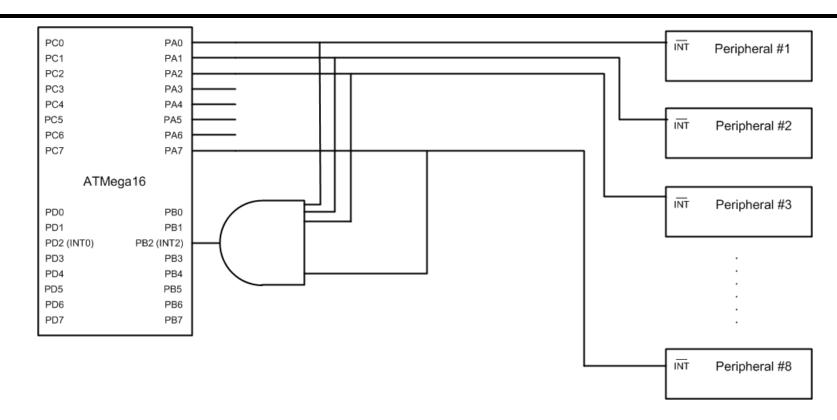
شکل ۲۰- ترکیب خروجی تقاضای وقفه وسایل جانبی از نوع active high و تبدیل آنها به یک خروجی مخروجی active high پردازنده مجهت اعمال به ورودی وقفه active high پردازنده

شکل ۲۱- ترکیب خروجی تقاضای وقفه وسایل جانبی از نوع active high و تبدیل آنها به یک خروجی جهت اعمال به ورودی وقفه active low پردازنده

52

شناسایی وسیله جانبی وقفه دهنده و ارائه سرویس به آن

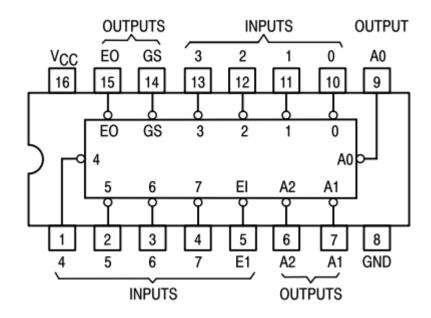
شکل ۲۲- ترکیب خروجی تقاضای وقفه وسایل جانبی از نوع active low و تبدیل آنها به یک خروجی جهت اعمال به ورودی وقفه به یکی از پورتهای پردازنده به ورودی وقفه به یکی از پورتهای پردازنده

- پس از دریافت وقفه روی پایه INT2، در روتین وقفه بیتهای پورت A را یکی یکی چک می کنیم تا وسیله وقفه دهنده شناسایی شود.
  - در اینجا اگر دو وسیله همزمان تقاضای وقفه کنند، میتوان آنها را به راحتی شناسایی و یکییکی سرویسدهی کرد.

53

تراشه كدگذار اولويت گذار 74148

- ' تراشه 74LS148 یک یک نوع کدگذار اولویتگذار (Priority Encoder) است.
  - این تراشه را می توان برای اولویت دهی وقفه ها استفاده نمود.

شكل ۲۳- پايههاى تراشه 74LS148

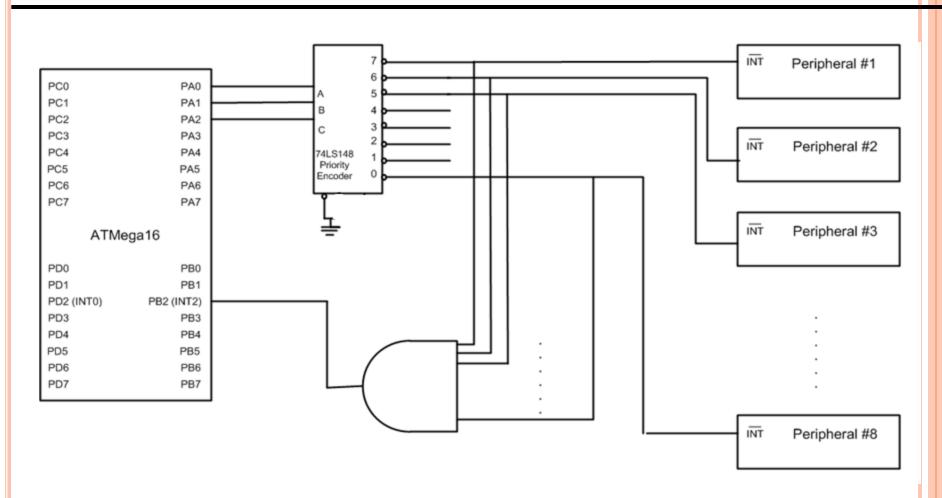
تراشه 74148

	INPUTS								OUTPUTS				
EI	0	1	2	3	4	5	6	7	A2	A1	A0	GS	EO
Н	Х	Х	Х	Х	Х	Х	Х	Х	Н	Н	Н	Н	I
L	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	L
L	X	X	X	X	X	X	X	L	L	L	L	L	Н
L	X	X	X	X	X	X	L	Н	L	L	Н	L	Н
L	X	X	X	X	X	L	Н	Н	L	Н	L	L	Н
L	X	X	X	X	L	Н	Н	Н	L	Н	Н	L	Н
L	X	X	X	L	Н	Н	Н	Н	Н	L	L	L	Н
L	X	X	L	Н	Н	Н	Н	Н	Н	L	Н	L	Н
L	X	L	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	L	L	Н
L	L	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	L	Н

پارامترهای زمانی تراشه 74148

	From	То		Limits				
Symbol	(Input)	(Output)	Waveform	Min	Тур	Max	Unit	Test Conditions
t _{PLH}	1 thru 7	40 44 40	In-phase output		14	18	ns	C _L = 15 pF, R _L = 2.0 kΩ (LS148) (LS748)
^t PHL	1 thru 7	A0, A1, or A2			15	25		
tPLH	1 thru 7	AO A1 25 A2	Out-of-phase		20	36	ns	
t _{PHL}	1 thru /	A0, A1, or A2	output		16	29		
t _{PLH}	0 thru 7	EO	Out-of-phase		7.0	18		
^t PHL	O thru /	EU	output		25	40		
tPLH	0 thru 7	GS	In-phase output		35	55	ns	
t _{PHL}	O thru /	GS			9.0	21		
tPLH	EI	AO A1 25 A2	In-phase		16	25		
^t PHL		A0, A1, or A2	output		12	25	ns	
tPLH	EI	GS	In-phase output		12	17	ns	
t _{PHL}		GS			14	36		
tPLH			In-phase output		12	21	ns	
^t PHL	EI	EO			28 30	40 45		

اولویت دهی به تقاضای وقفه وسایل جانبی توسط تراشه 74148

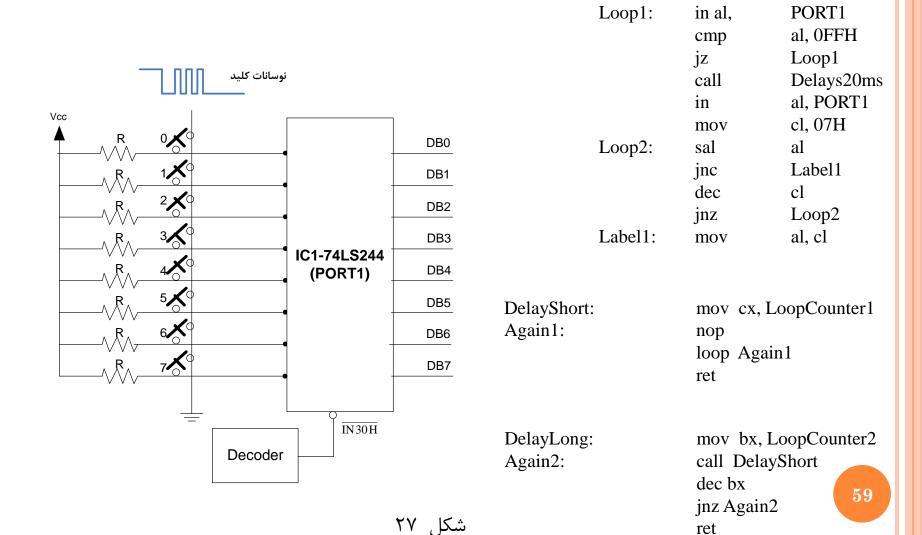

وسایل وقفه دهنده را به ترتیب اولویت از بالا به پایین قرار میدهیم.

57

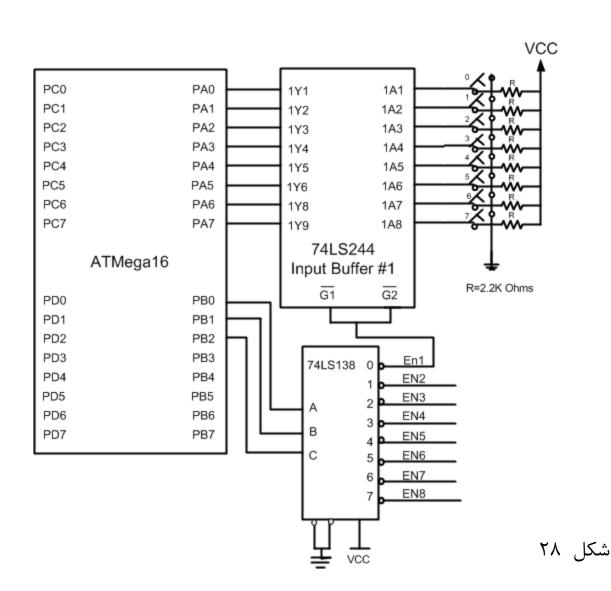
چنانچه دو وسیله همزمان وقفه دهند، انکودر وسیله با اولویت بیشتر را کدگذاری و به ۳ بیت کم ارزش پورت A تحویل میدهد. در نتیجه وسیله با اولویت بیشتر زودتر سرویس داده میشود.

طراحی کیبورد سطری متصل به ریزپردازنده ۸۰۸۶

ریزپردازنده ۱ محمد مهدی همایون پور

طراحی کیبورد سطری متصل به میکروکنترلر

برنامه خواندن کیبورد توسط ATMega16

; Detect the Pressed Key and return its number in R0

; Port Address Valid to data valid in PIN register > tPHL (74Is138) + tPZL (74244) + 1.5 Clocks (port Pd)= 41ns+30ns+1.5 Clocks

; Port Address Valid to data valid in PIN register > 41ns+30ns+1.5*62.5=164.75ns which is less than 3 clock pulses (each clock=62.5ns)

	CALL	BufferRead
BufferRead:	LDI OUT LDI	R24, 0x00 DDRA, R24 ; PORTA is Input R24, 0xFF
	OUT	DDRB, R24 ; PORTB is Output
	LDI OUT	R24, 0x00 ; PORTB, R24 ;
	NOP	FORTB, R24,
	NOP	
	NOP	
	LDI	R20, 0x8 ; R20 will finally contain the No. of the pressed Key
LOOP1:	IN	R16, PINA ; Read Value from Input Buffer #1
	CMP BREQ	R16, 0xFF LOOP1 ; If R16=0xFF means that no Key was Pressed
	RCALL	Delay20ms ; Call a 20ms Delay if any key was pressed
LOOP2:	DEC	R20; ;
	LSL	R16 ; Shift left the Value read from Keyboard
	BRCC	LOOP3 ; Branch if Carry Flag is Cleared, so the pressed Key is detected
LOOP3:	RJMP MOV	LOOP2 R0, R20; ; Now R0 Contains the No. of pressed key
LOOI J.	1V1O V	10, 120, 110w 10 Contains the 110. of pressed key